

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-01-27

Diarienummer 2021-1890

Handläggare

Karin Meyer

Telefon: 031-3683728

E-post: karin.meyer@miljo.goteborg.se

Yttrande till stadsbyggnadsnämnden över förslag till program för Tynnered, BN 0836/20

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som eget yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

Sammanfattning

Syftet med programmet är att möjliggöra en fortsatt stadsutveckling mellan Frölunda torg och Opaltorget med en mer sammanhängande stadsmiljö samt nya bostäder, verksamheter och social service.

Programmet innebär att ny bebyggelse uppförs i området. Programmet innehåller 1 500 till 2 000 tillkommande bostäder, varav cirka 400 till 500 småhus, byggnader för kontor och handel om cirka 100 000 kvadratmeter, tre skolor, åtta ny- och tillbyggda förskolor (totalt cirka 45 avdelningar), parker, ytor för idrott, torg samt om- och nybyggnad av gator, gång- och cykelvägar.

Miljöförvaltningens synpunkter

Lufikvalitet: Ett utvecklat resonemang saknas om den ökade exponeringen från vägtrafikens utsläpp som gående och cyklister riskerar att utsättas för i de täta gaturum som föreslås byggas. Mål om att minimera vägtrafiken behövs.

Ljudmiljö: Miljöförvaltningen bedömer att bostäder utmed Västerleden bör undvikas. Det kan bli svårt att klara bullerriktvärdena för samtliga bostäder i programmet.

Placeringen av en förskola vid Topasgatan bör utgå ur programmet. Tre föreslagna placeringar för förskolor och skolor har sämre förutsättningar att klara riktvärden för buller vid skolgård jämfört med de andra förslagen.

Miljöförvaltningen bedömer att föreslagen ny bilväg över Ängåshöjd ska utgå ur förslaget. Parken på Ängåshöjden är ett tyst naturområde som bör bevaras opåverkat av ny vägtrafik. En kompletterande ljudmiljöutredning efterfrågas för att identifiera tysta platser i stadsdelens natur- och parkområden.

Naturmiljö: Förvaltningen bedömer att byggnation i södra delen av "Ängåshöjden" ska utgå ur programmet eftersom den utgör ett stort ingrepp i ett grönt stråk.

Programmets målsättning för biologisk mångfald behöver stärkas. Naturvärdesinventeringen behöver kompletteras med en förteckning över särskilt skyddsvärda träd och programhandlingen uppdateras avseende träd.

Markmiljö: Miljöförvaltningen bedömer att miljötekniska markundersökningar behöver utföras i samband med kommande detaljplaner. Beroende på vilken markanvändning som planeras, kommer marken behöva saneras i olika grad.

Dagvatten: Dagvattenutredningar behöver tas fram i samband med kommande detaljplaner och särskilt fokus bör läggas på rening av fosfor för att minska belastningen på Stora ån.

Miljömål: Det är inte tillräckligt beskrivet hur programmet kommer bidra till målen i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram¹. Förslaget tar inte i tillräcklig utsträckning hänsyn till "naturenmålet" *Göteborg har en hög biologisk mångfald*. Tre delmål i "människanmålet", *Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö*, riskerar att motverkas av programförslaget. De handlar om att säkra en god luftkvalitet och ljudmiljö för göteborgarna samt att säkra tillgången till grönområden och nyttja ekosystemtjänster.

Miljöförvaltningens samtliga synpunkter beskrivs under rubriken Förvaltningens synpunkter sist i tjänsteutlåtandet.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur ekologisk dimension

Bedömningen ur ekologisk dimension utvecklas under rubriken Förvaltningens synpunkter.

Bedömning ur social dimension

Inom Program för Tynnered har det sociala perspektivet inventerats på ett omfattande sätt genom dialog med skolbarn, medborgare och tjänstepersoner. Några slutsatser som dragits är att stadsdelen i dagsläget är uppdelad i bebyggelseenkaver med fysiska och mentala barriärer. Placering av byggnader, såsom skolor och offentliga platser, kan verka för att skapa en sammanhängande stadsdel. Tryggheten i området är ett prioriterat utvecklingsområde. Det finns behov av att skapa trygga och attraktiva gång- och cykelstråk. Många natur- och kulturmiljöer finns som uppskattas av boende, samtidigt som fler mötesplatser både inomhus och utomhus behövs. Miljöförvaltningen betonar att naturmiljöer behöver bevaras inom stadsdelen för att stödja de sociala målen med programmet, bland annat för att erbjuda de boende flera olika ekosystemtjänster inklusive platser för rekreation, naturupplevelser och naturpedagogik.

Bilaga

[Länk till programhandlingarna på www.goteborg.se](http://www.goteborg.se)

¹ Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram – Stadsutveckling Göteborg – Göteborgs Stad (goteborg.se)

Ärendet

Byggnadsnämnden har beslutat att genomföra samråd för program för Tynnered.

Byggnadsnämnden har gett miljö- och klimatnämnden möjlighet att lämna synpunkter på förslaget till program senast den 20 december 2022.

Miljöförvaltningen har begärt och fått förlängd remisstid till den 10 februari 2023 för behandling i miljö- och klimatnämnden den 7 februari 2023.

Förvaltningen har bedömt förslagets miljö- och hälsoskyddsaspekter och tagit fram detta förslag till yttrande till stadsbyggnadsnämnden.

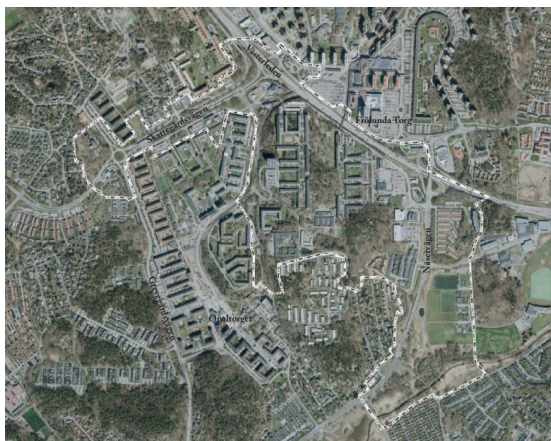
Beskrivning av ärendet

Syftet med programmet är att möjliggöra en fortsatt stadsutveckling mellan Frölunda torg och Opaltorget, med en mer sammanhängande stadsmiljö samt nya bostäder, verksamheter och social service. Målet är att programförslaget ska bidra till en mer jämlik stad. Utvecklingen i området ska bidra till att möta de viktigaste utmaningarna som Göteborg står inför, det vill säga den delade staden, klimatförändringar och begränsade naturresurser samt alla de aspekter av stadsutveckling som är kopplade till en växande stad.

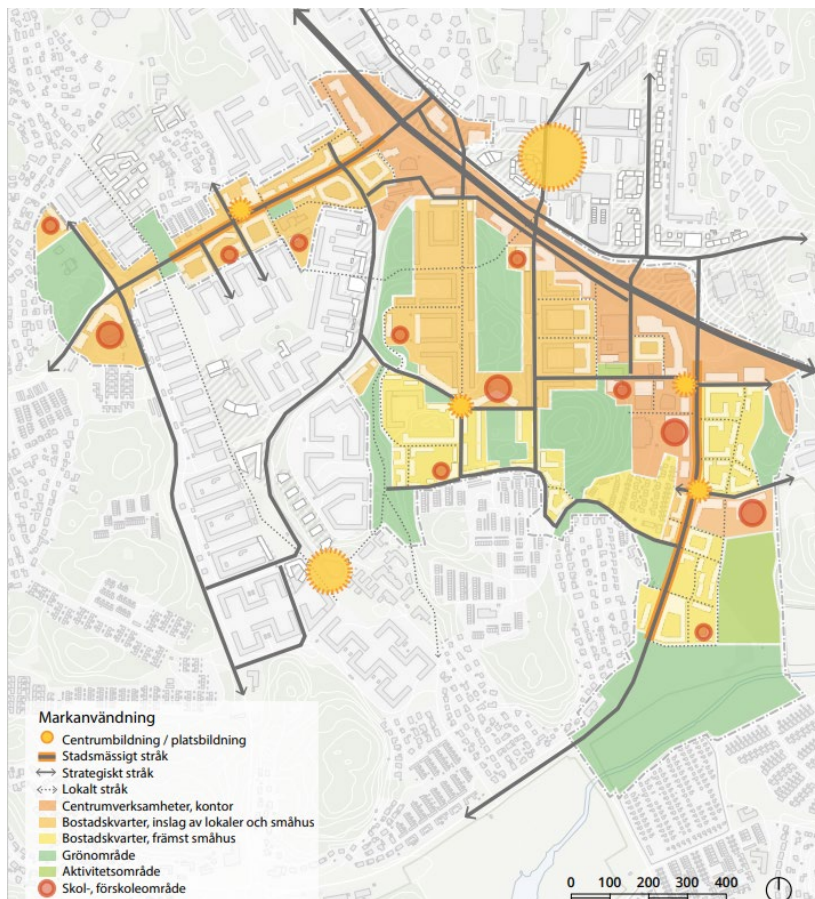
Programmet innebär att ny bebyggelse uppförs i området. Programmet innehåller 1500 till 2000 tillkommande bostäder varav cirka 400 till 500 småhus, byggnader för kontor och handel om cirka 100 000 kvadratmeter, tre skolor, åtta ny- och tillbyggda förskolor (totalt cirka 45 avdelningar), parker, ytor för idrott, torg samt om- och nybyggnad av gator, gång- och cykelvägar.

Programmet föreslår sex strategiska åtgärder för stads- och bebyggelseutvecklingen inom programområdet:

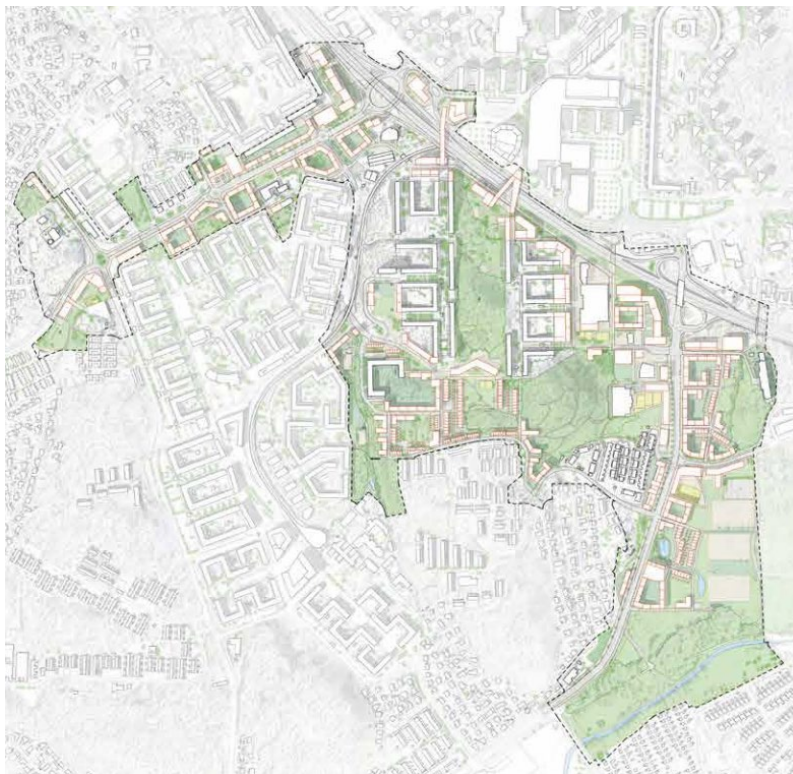
1. Förtäta stadsdelen
2. Förstärk befintliga stråk och skapa nya stråk inom området
3. Förtäta längs de trafikintensiva stråken och skapa stadsmässiga gator
4. Närmast Västerleden – hantera störningar och minska barriäreffekten
5. Blanda bostadsformer – flerbostadshus och egnahem
6. Skapa möjligheter för möten, rekreation och aktivitet

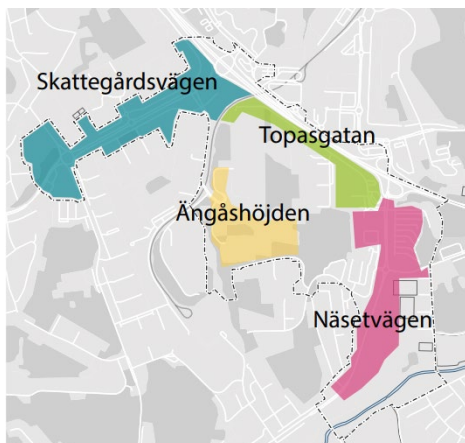
Översiktskarta. Streckad linje markerar programområdet.

Markanvändningskarta

Illustrationsskiss som visar en möjlig utformning inom programområdet. Byggnaderna med gul-rosa färg markerar de nya förslagen.

Programområdet har delats upp i fyra delområden: Skattegårdsvägen, Ängåshöjden, Topasgatan och Näsetvägen.

Programområdet har delats upp i fyra delområden. Skattegårdsvägen och Näsetvägen föreslås omgestaltats till stadsmässiga gator som samlar samtliga trafikslag i ett gemensamt gaturum, som på båda sidor ramar in av funktionsblandad bebyggelse innehållande flerbostadshus med lokaler och småhus. Detta innebär att delar av befintliga vägområden och parallellgator tas i anspråk för bebyggelse. Där ytorna medger uppförs bebyggelsen i slutna kvarter närmast gatan. Vid Näsetvägen föreslås en blandning av flerbostadshus och småhus samt att Värens idrottsplats behåller nuvarande idrottsytors omfattning, men att dessa omgestaltas något samt att ny bebyggelse uppförs i dess omgivning. Längs Skattegårdsvägen förläggs ett gång- och cykelstråk som fortsätter genom Tynneredsmotet över till Frölundasidan.

På Ängåshöjden föreslås bostäder i företrädesvis småhus, en ny skola som ersätter de två befintliga, ny parkmark samt nya gator, gång- och cykelvägar som skapar nya och förtydligar befintliga öst-västra stråk över höjden. Vid Topasgatan föreslås mindre störningskänslig bebyggelse, såsom kontor och parkeringshus närmast Västerleden. Innanför denna, delvis i anslutning till befintlig bebyggelse, föreslås funktionsblandad bebyggelse med bland annat bostäder. Befintlig gång- och cykelbro över Västerleden och befintlig gångtunnel mellan Topasgatan och Radiovägen breddas. En ny gång- och cykelbro från Topasgatans västra del till Lergöksgatan skapas i syfte att minska ledens barriäreffekt.

Stadsbyggnadskontorets bedömning av planförslagets effekter på miljö och hälsa

Nedan sammanfattas de bedömningar som stadsbyggnadskontoret gjort rörande de viktigaste miljö- och hälsoaspekterna av programförslaget:

Luftkvalitet

Stadens översiktliga kartläggning av luftkvalitet visar, likt bullerkartläggningen, att luftkvaliteten avseende kväveoxider i området är sämst i anslutning till de större trafikstråken: Västerleden, Skattegårdsvägen och Näsetvägen. Eventuell förtätning i form av större sammanhängande bebyggelse i närheten av dessa stråk kan innebära att luftkvaliteten lokalt, närmast trafikstråken, försämras samtidigt som det kan leda till positiva effekter längre in i området. Luftkvaliteten kan även vara en begränsande faktor för anläggning av allmänna platser, skolgårdar och dylikt, vilket gör att detta kan komma att utgöra en knäckfråga vid förtätning i närheten av trafikstråken.

Ljudmiljö

Enligt stadens översiktliga bullerkartläggning är området utsatt för trafikbuller, främst kopplat till de större trafikstråken: Västerleden, Skattegårdsvägen, Näsetvägen och Smaragdgratan/Briljantgatan, som även trafikeras av spårvagnar. Sannolikt kommer dessa trafikstråk även i framtiden att vara högt trafikerade och därmed ge upphov till höga bullernivåer. En bullerutredning har tagits fram.

Närmast Västerleden placeras kontor, verksamheter och parkeringshus som är mindre känsliga för störningar såsom buller, luftmiljö och risk från transporter av farligt gods.

Naturmiljö

De trädbevuxna höjdparter och grönområden som upplevs som attraktiva ska bevaras. Programförslaget innebär att vissa ytor med identifierade naturvärden tas i anspråk. Bebyggelse ska ske på ett sådant sätt att hänsyn, i så stor utsträckning som möjligt, tas till naturvärden.

En naturvärdesinventering har gjorts.

Markmiljö

Markföreningar bedöms inte utgöra något generellt hinder för utveckling inom programområdet. Det finns några områden med förorenad mark, bland annat fyra bensinstationer, varav tre föreslås få en annan användning, samt asfalterade gator som ska ersättas med kvartersmark. Beroende på vad den nya markanvändningen ska bli krävs olika grad av sanering.

Den nedlagda deponin vid Välenområdet behöver saneras för att bebyggelse ska vara möjlig. Markmiljöns beskaffenhet och behov av eventuella åtgärder ska bedömas och utredas i kommande detaljplaner.

Dagvatten

Recipient för dagvatten som avrinner från programområdet är Stora ån, som är klassad som mycket känslig. Den mynnar i sin tur i Välenviken. Avseende miljö kvalitetsnormer är Stora ån klassad till att ha god status år 2027. Enligt VISS har Stora ån i dagsläget problem med övergödning samt miljögifter och morfologiska förändringar och kontinuitet.

Separering av spill- och dagvattennäten eftersträvas. För att åstadkomma detta behövs ett till vissa delar nytt dagvattensystem och nya huvudledningar som mynnar i recipienten Stora ån. Dagvattnet måste genomgå rening och fördröjning före utsläpp till recipienten. Stadsbyggnadskontoret anser att det vore att föredra att rena dagvatten både på kvartersmark och i gemensamma anläggningar på allmän plats.

Mobilitet och parkering

Antalet bilresor och behovet av parkeringsplatser per hushåll inom planprogramområdet behöver minska för att möjliggöra en utbyggnad enligt programförslaget. För att detta ska bli möjligt krävs en fungerande och effektiv kollektivtrafik och attraktiva pendelparkeringar i anslutning till god kollektivtrafik. Programmet är ett led i att skapa en stad med social hållbarhet och attraktiva livsmiljöer, ett minskat bilanvändande och ett enklare vardagsliv.

Närheten till spårvägsnätet och Frölunda resecentrum gör att området är väl försett med kollektivtrafik. För att minska Västerledens barriärverkan föreslås flera åtgärder, till exempel cykelbanor genom Tynnereds- och Frölundamotet och att bygga om Topasbron och befintliga tunnlar under leden. Även en ny gång- och cykelbro föreslås väster om Topasbron, mellan Topasgatan och torget väster om Frölunda Torg.

Miljömål

Stadsbyggnadskontoret gör följande övergripande analys av hur programförslaget påverkar de miljömål som har fastställts i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram.

Miljömål Naturen: Göteborg har en hög biologisk mångfald

Delmål: Göteborgs Stad arbetar för renare hav, sjöar och vattendrag.

Stora ån och Vänenviken är känsliga recipienter och Stora ån är ett markavvattningsföretag². Dessa kan påverkas positivt av att dagvatten inom området efter genomförandet av programförslaget fördröjs och renas på ett bättre sätt än vad som görs i dagsläget. Planförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

Klimatet: Göteborgs klimatavtryck är nära noll

Delmål: Göteborgs Stad minskar klimatpåverkan från resor och transporter.

Programmet innehåller tillkommande bostäder och verksamheter, vilket innebär ökat antal transporter inom området. Samtidigt ger programförslaget goda möjligheter till ett ökat antal hållbara transporter genom närheten till kollektivtrafik av hög standard samt förbättringar i och utbyggnad av gång- och cykelnätet. Detta innebär att programmet verkar för en omställning mot hållbara transporter och programförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

Människan: Göteborgarna har en hälsosam livsmiljö

Delmål: Göteborgs Stad minskar användningen av skadliga ämnen.

Ett genomförande av programmet innebär att förorenad mark behöver saneras, vilket ger bra förutsättningar för att klara miljömålet. Det förutsätts att tillkommande bebyggelse är giftfri. Planförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

Delmål: Göteborgs stad säkrar en god luftkvalitet för göteborgarna.

Programförslaget innebär att bebyggelse tillkommer i anslutning till högt trafikerade vägar, vilket sannolikt innebär en lokal försämring av luftmiljön. Samtidigt föreslår programmet förtätning av ett område med god kollektivtrafikförsörjning, en blandad stadsmiljö med närhet mellan bostäder, handel och service samt utbyggt gång- och cykelvägnät. Detta kan på sikt minska antalet transporter och främja hållbara transporter, vilket i sin tur leder till minskade utsläpp av luftföroreningar från vägtrafik. Planförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

Delmål: Göteborgs Stad minskar buller för göteborgarna

Programområdet är på grund av sitt läge utsatt för trafikbuller. En god ljudmiljö går att skapa på innergårdar tack vare föreslagen kvartersstruktur längs gator med hög trafikbelastning. Planförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

² Markavvattningsföretag avser en sammanslutning av fastigheter som gemensamt drar nytta av och ansvarar för markavvattningsanläggningar.

Delmål: Göteborgs Stad säkrar tillgången till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster.

Planförslaget tillskapar ny parkmark samt ökar tillgängligheten till naturmark. Planförslaget bedöms bidra till möjligheten att uppnå delmålet.

Övriga delmål

Ett genomförande av programmet bedöms ha en mindre påverkan på övriga delmål.

Förvaltningens synpunkter

Luftkvalitet

I programmet står det att luftkvaliteten kan vara en begränsande faktor för att anlägga allmänna platser, skolgårdar och dylikt, vilket gör att den kan komma att utgöra en knäckfråga avseende förtätning i närheten av trafikstråken. Miljöförvaltningen bedömer att detta även gäller för anläggning av bostäder.

Programmet föreslår nybebyggelse vid högt trafikerade vägar, vilket riskerar att försämra luftkvaliteten lokalt längs vägarna, dels genom att byggnaderna försämrar spridningen av luftföroreningar, dels genom att förtätningen kan leda till ökad biltrafik i området. Samtidigt föreslås gång och cykelbanor längs med vägarna ifråga. Miljöförvaltningen saknar ett utvecklat resonemang om den ökade exponeringen från vägtrafikens utsläpp som gående och cyklister utsätts för i de täta gaturum som föreslås byggas.

Programmet avser att tillåta mer trafik från omgivande områden genom programområdet. Till exempel föreslås en ny väg över Ängåshöjden. Miljöförvaltningen bedömer att programmet behöver få ett tydligare mål att minimera vägtrafiken, se vidare resonemang under rubriken Miljömål nedan.

Luftmiljön har inte utretts i programskedet, utan det ska göras i kommande detaljplanearbeten.

Ljudmiljö

Boende

Programområdet är till stora delar omgärdat av högt trafikerade vägar; Västerleden i norr, Skattegårdsvägen i väster och Näsetvägen i öster. Det leder till höga bullernivåer i programområdets ytterområden idag. Bullerberäkningen för föreslagna nya byggnaders placering, visar att fasader som är vända mot dessa gator, får höga bullernivåer, både vad gäller ekvivalent och maximal ljudnivå. Programmet föreslår att placera bebyggelse med mindre känslig användning såsom kontor, verksamheter och parkeringshus, närmast Västerleden. Det kan ha en positiv effekt genom att minska buller vid bakomliggande bostäder och offentliga platser, enligt programmet.

Miljöförvaltningen bedömer att det kan bli svårt att klara riktvärden i trafikbullerförordningen för samtliga bostäder. Det behöver säkerställas i kommande detaljplaner att samtliga bostäder klarar riktvärdena i trafikbullerförordningen. Miljöförvaltningen bedömer att bostäder utmed Västerleden bör undvikas.

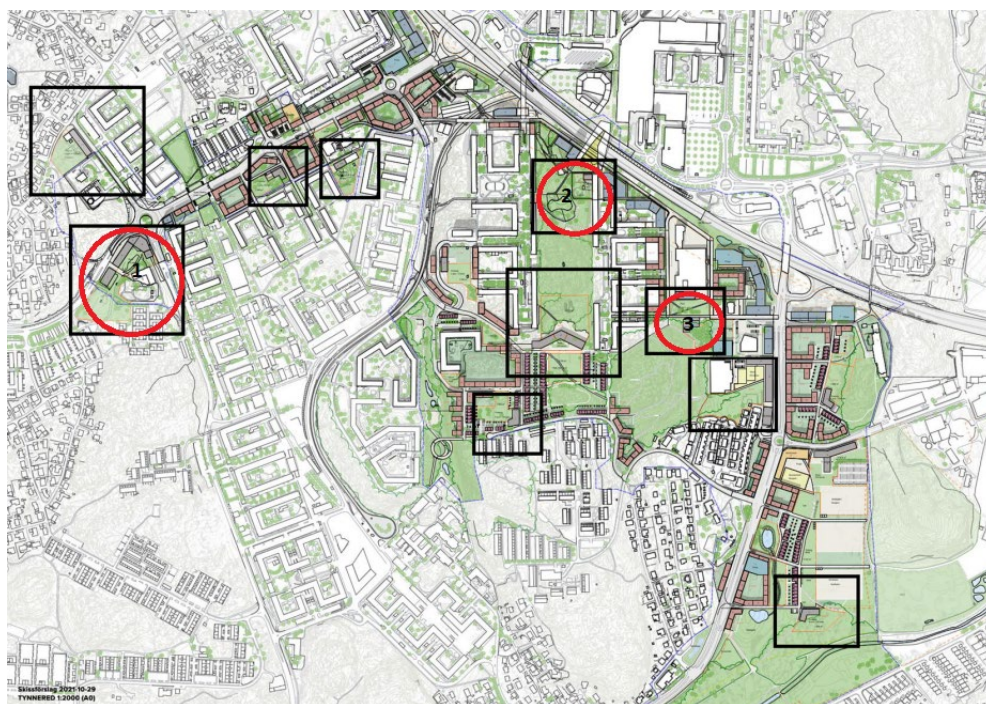
Förskola och skola

Miljöförvaltningen bedömer att tre av de föreslagna placeringarna för förskolor och skolor har sämre förutsättningar att klara Naturvårdsverkets riktvärden för buller vid

skolgård³ jämfört med de andra förslagen. Skolan på Skattegårdsvägen (nummer 1 på bilden nedan) är utsatt för trafikbuller från två håll. Förskolan vid Topasgatan (nummer 2) ligger nära Västerleden, där bullernivåerna är höga trots att en nybyggd bullerskärm finns längs leden. Förskolan på Topasgatan 1 (nummer 3), ligger också i ett bullerutsatt läge nära Frölundamotet och ett handelsområde.

Staden har en riktlinje för trafikbuller på skolors och förskolors friytor⁴. I riktlinjen betonas att rätt platsval är viktigast: *”Platsen är avgörande för vilken ljudmiljö som kan åstadkommas på friytan. Det enklaste och viktigaste sättet att skapa en bra ljudmiljö är att välja en plats med goda ljudmässiga förutsättningar”*. Väljs inte rätt plats från början ökar risken att delar av skol- och förskolegården inte kommer att ha en tillräckligt god ljudmiljö. För att kunna bygga förskolor och skolor i mer bullerutsatta miljöer krävs en väl genomtänkt utformning av skolbyggnader och fysiska skyddsåtgärder.

Miljöförvaltningen bedömer att förskoleplacering nummer 2 bör utgå ur förslaget. Även placeringarna 1 och 3 bedömer miljöförvaltningen är olämpliga, men där kan eventuellt riktvärdena klaras vid rätt utformning och med olika skyddsåtgärder. Detta behöver studeras i fördjupade bullerutredningar i kommande detaljplaneprocesser.

Bilden är från bullerutredningen och visar ytor för möjliga placeringar av skol- och förskolegårdar med svarta rutor. Miljöförvaltningen har med röd cirkel markerat de placeringar vi bedömer som mindre lämpliga ur bullersynpunkt.

Tysta områden

Miljöförvaltningen rekommenderar att en kompletterande ljudmiljöutredning ska göras med syfte att identifiera tysta platser i stadsdelens natur- och parkområden, så att de tysta kvalitéerna tydligare kommer med i planeringsunderlaget. Tynnered är omgärdad av större trafikstråk och är till stora delar påverkat av trafikbuller. Även flera parkytor påverkas av

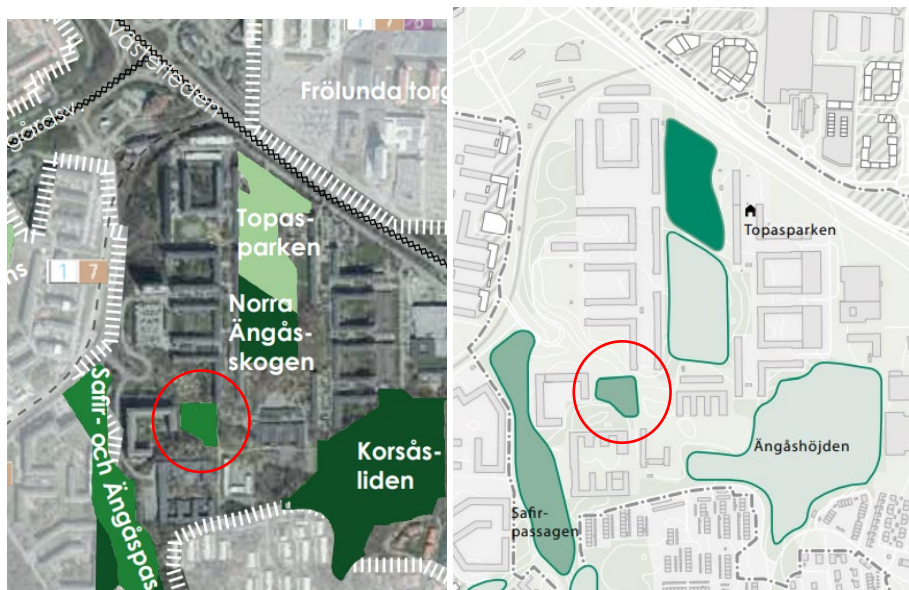
³ Riktvärden för buller på skolgård från väg- och spårtrafik (naturvardsverket.se)

⁴ Göteborgs Stads riktlinje för hantering av trafikbuller på skolors och förskolors friytor, beslutad 2022-04-06

trafikbuller, vilket försämrar deras vistelsekvalitet. Därför bedömer miljöförvaltningen att det finns behov av att bevara de tysta naturområden som finns inom stadsdelen, det vill säga platser utan trafikbuller. Sådana bostadsnära platser är viktiga för hälsa, närrecreation, naturupplevelse och människors möjlighet till avkoppling i vardagen. Miljöförvaltningen bedömer att det i Tynnered bör finnas sådana kvaliteter idag, men att det saknas specifik kunskap var dessa platser finns.

Miljöförvaltningen har identifierat en sådan tyst plats under ett platsbesök. Det är den lilla parken på Ängåshöjden. Dit når inte buller från omgivande trafikleder. Parken ligger i ”ljudskugga” från de omgivande trafiklederna, troligen på grund av topografin med det skogbevuxna höjdpartiet intill. I programmet föreslås att en ny bilväg ska anläggas här för att binda samman Ängåshöjd med Smaragdgratan. Stadsbyggnadskontoret skriver att gatan är tänkt att *integreras med befintlig gång- och cykelbana och tillsammans med de tillkommande byggnaderna längs med gatan bidra till att skapa ett befolkat och tryggt stråk* (sida 49 i programmet). Syftet med vägen är att göra det möjligt för biltrafik att korsa höjden i öst-västlig riktning och öka finmaskigheten i stadsdelens gatunät.

Miljöförvaltningen bedömer att programmet bör ändras så att endast gång- och cykelstråket utvecklas här. En vägdragnings genom parken skulle leda till att dess värde som tyst område skulle försvinna och att rekreationsvärdet skulle försämrast. Miljöförvaltningen bedömer att den nya vägdragningen, som är byggd 2017 efter antagen detaljplan för Centrum och bostäder vid Opaltorget, etapp 1⁵, bör täcka behovet av framkomlighet med bil genom stadsdelen.

Båda bilderna visar samma parker. Den vänstra bilden är ett urklipp från sidan 4 i Grönstrukturutredningen. Den högra bilden är ett urklipp från illustration över parker och parktillgång på sidan 25 i planprogrammet. Parken med röd ring är den lilla parken på Ängåshöjd som miljöförvaltningen bedömer ska vara ett tyst område och att ingen ny vägdragnings bör göras där.

⁵ Tynnered - stadsförnyelse vid Opaltorget - Plan- och byggprojekt - Göteborgs Stad (goteborg.se)

Den vänstra bilden visar markanvändningskartan med ett strategiskt stråk från väster, platsbildning i den gula solmarkeringen och den lilla park på Ängåshöjd som visats i bilderna ovan. Den mellersta bilden visar trafikförslaget, där streckad linje visar lokalgata och orange linje visar separerad gång- och cykelbana. Fotot till höger visar hur parken ser ut idag.

Naturmiljö

Programförslaget har som målsättning att bevara de gröna områden som upplevs som attraktiva och utveckla de områden som upplevs som otrygga. Det står att det ska kompletteras på ett sådant sätt att hänsyn, i så stor utsträckning som möjligt, tas till naturvärden. Miljöförvaltningen bedömer att programmets målsättning avseende biologisk mångfald är vag och behöver stärkas och inte bara utgå ifrån hur naturen upplevs av besökare.

Artskydd

I naturvärdesinventeringen framgår att det finns lämpliga miljöer för mindre hackspett, småfåglar (särskilt entita), fladdermöss och groddjur. Miljöförvaltningen bedömer att naturvärdesinventeringen behöver fördjupas i de kommande detaljplanprocesserna och även innehålla artinventeringar för ovan nämnda artgrupper. Även krav på förstärkningsåtgärder för dessa artgrupper kan bli aktuella.

Särskilt skyddsvärda träd

Fyra punktojekt för träd (lön, ask, alm) finns med i kartan för naturvärden i programmet. Detta blir missvisande enligt miljöförvaltningen, eftersom det enligt figur 3 i naturvärdesinventeringen framgår att punktojekten för träden endast är ett urval av naturvärdesträd och att det finns fler. Miljöförvaltningen bedömer att det är en brist att naturvärdesinventeringen saknar en förteckning över de särskilt skyddsvärda träden (utöver de som ingår i alléer) och att den behöver kompletteras. Programhandlingen behöver därefter uppdateras.

I grönstrukturutredningen nämns fyra andra skyddsvärda träd som växer mellan Ängåsgård och Näsetvägen. Miljöförvaltningen noterar att dessa träd saknas både i programhandlingen och naturvärdesinventeringen.

Gröna stråk

En av översiktsplanens⁶ tematiska inriktningar är en robust grön infrastruktur. Staden ska stärka den biologiska mångfalden och utveckla ekosystemtjänster, bland annat genom att *förstärka den gröna infrastrukturen i den täta staden, genom att succesivt utveckla ett nätverk av väl sammankopplade parker och naturområden och gröna stråk.*

⁶ <https://oversiktsplan.goteborg.se/>

Miljöförvaltningen bedömer att förslag till byggnation i södra delen av naturområdet "Ängåshöjden" gör stort ingrepp i det nord-sydliga gröna stråket. Naturområdet består av variationsrik flerskiktad blandskog och har påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3) enligt naturvärdesinventeringen. Miljöförvaltningen bedömer att det inte är förenligt med översiktsplanen att bygga här och att denna del av exploateringen ska utgå ur programmet.

Röd cirkel i bilderna visar södra delen av naturområdet "Ängåshöjden" som miljöförvaltningen bedömer ska bevaras. Bilden till vänster visar utsnitt ur gällande stadsplanekarta från 1973 för Korsåsen, radhusområde, där naturområdet är skyddat som natur/park. Bilden i mitten visar utsnitt ur grönstrukturutredningen med de ekologiska och sociala stråk som går i nordsydlig riktning. Bilden till höger är ett utsnitt ur markanvändningskartan där gul färg markerar förslag till nybyggnation som bryter av det gröna stråket.

Markmiljö

Det finns kända förorenade markområden, vilka nämns översiktligt i programmet. Miljöförvaltningen påtar att det inom Vålenområdet finns förekomst av PCB, dels i muddermassor från Stora ån, dels i närheten av Nässets före detta avloppsreningsverk (numera Reningsborg). Förorenad mark, utöver Vålen, finns även vid Topasgatan och Skattegårdsvägen. Markmiljörisker inom området är bland annat bensinstationer och tjärasfalt från 1950 till 1970. Beroende på vilken markanvändning som planeras, kommer marken behöva saneras i olika grad.

Miljöförvaltningen bedömer att miljötekniska markundersökningar behöver utföras i samband med kommande detaljplaner.

Dagvatten

Miljöförvaltningen noterar att programmet översiktligt beskriver dagvattenhanteringen och bedömer att dagvattenutredningar med beräknade utsläpp och val av reningsmetoder behöver tas fram till kommande detaljplaner. Miljöförvaltningen bedömer att särskilt fokus behöver läggas på att rena fosfor för att minska näringsbelastningen på Stora ån.

Mobilitet och parkering

Miljöförvaltningen bedömer att programmet presenterat tydliga åtgärder på hur Västerledens barriäreffekt för gående och cyklister ska hanteras.

Dock bedömer miljöförvaltningen att föreslagen ny bilväg, som är tänkt att binda samman Ängåshöjd med Smaragdgdatan, ska utgå ur förslaget (se stycket Tysta områden ovan).

Miljömål

Planprogram har stor betydelse för framtida stadsutveckling. Det är därmed viktigt att intentionerna i Göteborgs Stads miljö- och klimatprogram följs, så att planprogrammet skapar förutsättningar för att stadens miljö- och klimatomål ska kunna nås.

Enligt stadsbyggnadskontoret bidrar programförslaget till möjligheten att uppnå alla relevanta miljömål. Miljöförvaltningen anser inte att planprogrammets bidrag till miljö- och klimatomålen är tillräckligt utförligt beskrivet, och bedömer att det fortfarande är osäkert hur planprogrammet kommer kunna bidra till miljömålen, eftersom det är så många olika framtidsfaktorer som påverkar.

Miljöförvaltningen bedömer att programförslaget inte i tillräcklig utsträckning tagit hänsyn till miljömålet om naturen, *Göteborg har en hög biologisk mångfald*. Det saknas kompensationsåtgärder för de skogliga naturvärden som försvinner i de grönområden som exploateras och ett utpekad gröonstråk förslås bebyggas.

Miljöförvaltningen bedömer också att programmets inriktning varken är tillräcklig för att *säkra en god luftkvalitet för göteborgarna, minska buller för göteborgarna* eller *säkra tillgången till grönområden och nyttjar ekosystemtjänster*. Detta är tre delmål för miljömålet om människan, *göteborgarna har en hälsosam livsmiljö*, som alla riskerar att motverkas av programmet.

Programmet föreslår att fler gång- och cykelbanor placeras nära biltrafik, för att öka trygghetskänslan och föreslår nya gatusträckningar genom området. I programmet står också att tillkommande bebyggelse kommer byggas vid högt trafikerade vägar. Detta kommer sannolikt medföra lokal försämring av luft- och ljudmiljön och risk för ökad exponering för gående, cyklister och boende i närheten av de trafikerade vägarna.

Miljöförvaltningen bedömer att det tydligare behöver framgå hur utsläppen kan minskas och hur människor ska skyddas från att utsättas för luftföroreningar och buller.

Miljöförvaltningen instämmer i att förslaget möjliggör hållbara transporter, genom närhet till kollektivtrafik och utbyggda gång- och cykelvägar.

Miljöförvaltningen bedömer också att det behöver beskrivas i programmet hur befintliga stödjande, försörjande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster⁷ ska säkras och hur nya ska tillskapas där de saknas.

Anna Ledin

Marcus Jahnke

Direktör

Avdelningschef

⁷ Ekosystemtjänster är alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. [Ekosystemtjänster \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)